

1. Ime programa:

Finančni kompas - ABC upravljanja z denarjem

2. Namen programa:

Glavni namen programa Finančni kompas - ABC upravljanja z denarjem je krepiti finančno odpornost in pismenost prebivalcev Slovenije ter jim omogočiti doseganje in ohranjanje finančnega blagostanja v času nepredvidljivih ekonomskih in družbenih sprememb. Program je zasnovan tako, da posameznikom skozi vse faze njihovega življenja — od začetka delovne poti do upokojitve in po njej — nudi celovito znanje in orodja za odgovorno finančno odločanje. Z učenjem osnovnih in naprednih veščin finančnega upravljanja, kot so učinkovito načrtovanje proračuna, obvladovanje dolgov, varčevanje, investiranje ter zaščita pred finančnimi tveganji, program posameznikom pomaga graditi trdno finančno podlago. S tem spodbuja dolgoročno stabilnost in pripravljenost na morebitne ekonomske ali osebne izzive, kot so gospodarske krize, inflacija ali spremembe na trgu dela. Zasnovan je tako, da udeležencem nudi razumevanje upravljanja z denarjem. Predstavlja različne oblike prilivov, kot so plače, pokojnine, ter pojasnjuje stroške, povezane z njimi, vključno z davki in obveznimi prispevki. Poudarja pomembnost učinkovite porabe z oblikovanjem realističnega proračuna ter nudi smernice za pametno investiranje, vključno z različnimi naložbenimi možnostmi in strategijami. S tem pomaga udeležencem optimizirati njihovo finančno upravljanje, izboljšati finančno stabilnost in doseči dolgoročne cilje. Prispeva k dvigu zavesti o pomenu finančne pismenosti, krepi zaupanje v lastne finančne odločitve in spodbuja k bolj odgovornemu ravnanju z osebnimi financami, kar prispeva k večji finančni neodvisnosti in boljšemu življenjskemu standardu prebivalcev Slovenije.

Na področju obvladovanja osebnih in družinskih financ ter zadolževanja program daje poudarek na poznavanju razlik med različnimi prilivi v gospodinjstvo, vplivom davkov in drugih stroškov. Cilj je zagotoviti udeležencem celovito razumevanje vseh finančnih vidikov, ki vplivajo na njihove dohodke in porabo. Program uči, kako ločiti med različnimi vrstami prihodkov, kot so plače, socialni transferji, pokojnine, in ostali viri prihodkov. Udeležencem pomaga prepoznati, kako ti različni prilivi vplivajo na razpoložljiva sredstva gospodinjstva. Poleg tega zajema tudi razumevanje vpliva davkov, prispevkov za socialno varnost, in drugih obveznih izdatkov, ki lahko zmanjšajo dejanske razpoložljive dohodke.

Pri osebem in družinskem finančnem načrtovanju uporabnikom nudi pomoč pri sprejemanju preišljenih in informiranih finančnih odločitev, ki zagotavljajo dolgoročno finančno stabilnost in blaginjo. Zasnovan je kot praktičen vodič, ki omogoča posameznikom in družinam boljše razumevanje in upravljanje svojih financ skozi različne življenjske faze.

Na področju varčevanja za prihodnost udeležencem omogoča, da razvijejo trajnostne in učinkovite strategije za dolgoročno varčevanje in naložbe, ki bodo podprle njihove prihodnje finančne cilje in zagotavljanje finančne varnosti.

Na področju nevarnosti in preventivnega ravnanja pred zlorabami oziroma prevarami udeležence opremlja z znanjem in orodji za zaščito pred finančnimi goljufijami, prevarami in drugimi oblikami zlorab, ki lahko ogrozijo njihovo finančno varnost in dobrobit.

Analize kažejo, da veliko ljudi (manj kot 50 %) nima osnovnega finančnega znanja, ki je temelj za pomembne finančne odločitve. Na osnovi tega so se oblikovala priporočila o finančni pismenosti, ki priporočajo razvoj programov za podporo odločanju o varčevanju, naložbah, upokojitvah in pokojninah, kreditih in prezadolženosti.

Poleg tega je OECD oblikoval tudi okvir finančnih kompetenc, ki jih deli na štiri vsebinska področja: denar in transakcije, načrtovanje in upravljanje financ, tveganja in nagrade, finančni svet. Raziskava v sklopu zaključne naloge Urše Rode iz leta 2022 kaže na dejstvo, da četrtnina vprašanih hrani denar doma, večina denar porabi za sprotne stroške, ostalo pa prihrani. Tako program udeležencem ponuja tudi vpogled v to, kako inflacija vpliva na vrednost privarčevanega denarja, kar lahko vodi k zmanjšanju njegove kupne moči skozi čas. Razlaga, kako inflacija zmanjšuje dejansko vrednost prihrankov in zakaj je pomembno, da se denar pravilno investira, da bi ohranil in povečal svojo vrednost. Program usmerja udeležence v raziskovanje smiselnih finančnih investicij kot sredstvo za zaščito pred inflacijo, ter jim pomaga razumeti različne investicijske možnosti in strategije za dolgoročno ohranitev in povečanje finančne blaginje. Namen programa je spremeniti pogled udeležencev na denar. Program spodbuja udeležence k razumevanju denarja kot orodja za doseg osebni ciljev, zagotavljanja finančne varnosti in izboljšanja kakovosti življenja. Poudarja pomen načrtnega upravljanja, premišljenega varčevanja in pametnega investiranja ter razvija zavest o tem, kako lahko denar prispeva k uresničevanju dolgoročnih ambicij in ustvarjanju pozitivnega vpliva na življenje posameznika in njegove skupnosti.

3. Ciljna skupina:

Ciljna skupina so odrasli skladno z 2. in 8. členom Zakona o izobraževanju odraslih (Uradni list RS, št. 6/18 in 189/20 – ZFRO, v nadaljnjem besedilu ZIO-1).

4. Cilji programa:

Ključni cilj je izboljšati finančno pismenost in odpornost udeležencev z zagotavljanjem znanja, ki jim bo omogočilo sprejemanje premišljenih finančnih odločitev. Cilj je opremiti udeležence z znanjem upravljanja financ, ki jih pozna poslovni svet. Udeleženci celovito razumejo vsako ekonomsko kategorijo družinskega proračuna, tako da sami razvijejo model odločanja, ki bi dolgoročno vplival na finančno stabilnost.

- Udeleženci spoznajo, koliko varčevati glede na svoje prihodke, življenjski slog in finančne cilje ter kako razviti strategijo za redno in učinkovito varčevanje.
- Udeleženci znajo izračunati, kako inflacija zmanjšuje vrednost privarčevanega denarja in spoznajo, zakaj varčevanje samo po sebi ni dovolj za dolgoročno finančno varnost.
- Udeleženci razumejo, zakaj je varčevanje ključno za obvladovanje nepredvidenih izdatkov in doseganje dolgoročnih finančnih ciljev, kot so večji nakupi, izobraževanje in upokožitev.
- Udeleženci programa znajo oblikovati družinski proračun.
- Udeleženci oblikujejo domačo bilanco stanja in izkaz poslovnega izida.
- Udeleženci znajo izračunati denarni tok osebnih financ v sedanosti in prihodnosti.
- Udeleženci znajo načrtovati elemente družinskega proračuna.
- Udeleženci znajo postaviti konkretne finančne cilje in razviti načrte za varčevanje.
- Udeleženci razumejo prednosti in slabosti posameznih oblik zaposlitve.
- Udeleženci izračunajo razliko med bruto in neto prilivi.
- Udeleženci so opremljeni z znanjem pravilne izbire oblike zaposlitve, v skladu z njihovimi dolgoročnimi cilji.
- Udeleženci razumejo pomen dobrih finančnih navad, kot so redno varčevanje, proračunsko načrtovanje in zmernost pri potrošnji.
- Udeleženci spoznajo pomen dolgoročne finančne stabilnosti in neodvisnosti.
- Udeleženci spoznajo možnosti zaščite pred prevarami.
- Udeleženci znajo razlikovati med posameznimi oblikami investiranja in spoznajo prednosti in slabosti teh oblik.
- Udeleženci so opremljeni z osnovnim znanjem, kako izračunati donosnost investiranja.

5. Pogoji za vključitev:

Znanje slovenskega jezika.

6. Katalog znanja oz. vsebina programa:

Modul 1: VARČEVATI: DA ALI NE?

V prvem modulu udeleženci spoznajo osnovni koncept varčevanja in njegovo pomembnost pri doseganju finančnih ciljev in zagotavljanju prihodnje finančne varnosti. Pojasnjen je pomen varčevanja kot ključnega orodja za obvladovanje nepredvidenih izdatkov in dolgoročnih potreb, kot so večji nakupi, izobraževanje ali upokožitev. Udeleženci pridobijo vpogled v to, koliko je smiselno varčevati glede na svoje prihodke, življenjski slog in cilje.

Modul prav tako obravnava, kako inflacija zmanjšuje vrednost varčevanega denarja skozi čas in zakaj varčevanje samo po sebi morda ne zagotavlja dolgoročne finančne varnosti.

Udeleženci razpravljajo o tem, ali varčevanje predstavlja resnično varnost, ali pa je treba za ohranitev vrednosti prihrankov razmisliti tudi o drugih možnostih, kot so naložbe.

Ta modul poskuša odgovoriti na vprašanja:

- Koliko varčevati?
- Kako denar na bančnem računu izgublja na vrednosti skozi čas?
- Ali samo varčevanje v resnici predstavlja finančno varnost?
- Kako lahko še varčujem?

Modul 2: OBLIKE DELA IN ALI JE VSAK PRILIV V DRUŽINSKI PRORAČUN ENAK

V tem modulu udeleženci spoznajo različne oblike dela in njihove vplive na prilive v družinski proračun. Predstavljene so ključne razlike v prihodkih in zakonodaji za različne skupine: zaposleni, študenti, upokoženci, podjetniki in lastniki podjetij. Modul pojasni, kako različne oblike dela vplivajo na prilive in kako nanje vplivajo davki, prispevki in drugi zakonski okvirji. Posebna pozornost je namenjena mladim, ki šele začenjajo svojo kariero. Program jim pomaga razumeti, kako izbrati najbolj primerno obliko zaposlitve glede na njihove cilje, želje in znanja. Pojasni prednosti in slabosti redne zaposlitve, samozaposlitve, študentskega dela ter ustanovitve podjetja. Modul tudi predstavi, kako različne zakonodaje vplivajo na davčne obremenitve, prispevke in druge stroške, kar mladim omogoča boljše načrtovanje prihodkov in izdatkov.

Hkrati modul obravnava tudi upokožence, ki si želijo še delati. Predstavljene so različne možnosti, kot so honorarno delo, pogodbeno delo ali samozaposlitev, ki jim omogočajo dodaten zaslužek poleg pokojnine. Modul razloži, kako te oblike vplivajo na davčne obveznosti in ali vplivajo na višino pokojnine. Udeleženci se tako naučijo izbrati obliko dela, ki najbolj ustreza njihovim potrebam, hkrati pa ohranja ugodnosti, ki jih prinaša upokoženski status.

Modul 3: KAKO RAZUMETI BILANCO STANJA IN IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA V DOMAČEM PRORAČUNU

Ta modul udeležence uvaja v osnovne koncepte finančnega poročanja, ki jih sicer poznamo iz poslovnega sveta, in jih prilagaja domačemu proračunu. Udeleženci pridobijo osnovno znanje o tem, kako razumeti bilanco stanja in izkaz poslovnega izida ter kako se ti koncepti nanašajo na družinski proračun.

Pojasneni so ključni finančni izrazi, kot so prilivi (dohodki, plače, naložbeni dobički) in odlivi (stroški, računi, posojila), ter kako ti vplivajo na sredstva (prihranki, lastnina) in obveznosti (dolgovi, hipoteke). Udeleženci se naučijo, da tisto, kar je za družino obveznost (npr. dolg ali kredit), za banke predstavlja sredstvo. Ta razlika je pomembna za razumevanje, kako se družinska finančna situacija spreminja s časom.

Modul prav tako uvaja pojem denarnega toka – pretoka denarja v in iz proračuna – in kako vpliva na družinsko finančno stabilnost. Poudarjeno je, kako ključna je razlika med prilivi in odlivi: ko so prilivi višji od odlivov, družina ustvarja presežek, ki ga je treba smiselno porabiti ali investirati. Udeleženci se naučijo, kako ta presežek načrtno porabiti, bodisi za varčevanje, poplačilo dolgov ali pametno investiranje, da dolgoročno izboljšajo svoje finančno stanje.

Modul 4: OSNOVE POSLOVNIH FINANC ZA PAMETNO INVESTIRANJE

V tem modulu udeleženci pridobijo osnovne informacije o različnih oblikah investiranja in njihovih značilnostih. Pojasnjene so ključne vrste naložb, kot so nepremičnine, vzajemni skladi, delnice, kriptovalute, start-up podjetja, naložbe v podjetja in zlato. Udeleženci spoznajo prednosti in slabosti vsakega od teh investicijskih instrumentov ter kako jih vključiti v svoj finančni načrt.

Modul odgovarja na ključna vprašanja, ki se porajajo pri investiranju:

- Kam investirati?: Katera vrsta naložbe najbolj ustreza njihovim ciljem, tveganju, starosti in finančni situaciji in kako to prepoznati. Osnovne informacije investiranja v nepremičnine doma in v tujini.
- Kako investirati – razpršeno ali ne?: Program poudarja pomen diverzifikacije, pri kateri se sredstva porazdelijo med različne vrste naložb, da se zmanjša tveganje.
- Zakaj je investiranje pomembnejše od varčevanja? Modul pojasnjuje, zakaj samo varčevanje morda ni dovolj za dolgoročno finančno rast, saj inflacija zmanjšuje vrednost prihrankov. Investiranje pa omogoča, da se denar pomnoži, zagotavlja boljše donose in ohranja kupno moč na dolgi rok.
- Kako se izogniti prevaram?: Kako prepoznati in se izogniti finančnim prevaram. Program poudarja pomembnost preverjanja verodostojnosti naložbenih priložnosti, izogibanja ponudbam z nenavadno visokimi donosi in upoštevanja regulativnih okvirov – t.i. piramide. Modul se prav tako osredotoča na notranje psihološke ovire, ki lahko vodijo k nespametnim finančnim odločitvam. Strah pred preživetjem ali pohlep lahko vplivata na čustvene odločitve, kot so impulzivni nakupi ali prekomerno tveganje. Program pomaga udeležencem razviti zavedanje o svojih čustvenih vzgibih, kar omogoča bolj uravnoteženo in premišljeno odločanje pri investiranju.

7. Trajanje programa:

Program traja 50 andragoških ur, ki vključuje tako teoretični in praktični del, ki se prepletata. Vsebina programa se v obsegu dodatnih 25 % (10 andragoških ur) lahko prilagodi potrebam udeležencev.

8. Načini preverjanja znanja:

Na začetku vsakega srečanja bomo izvedli evalvacijo preko vprašalnikov in nalog, ki bo služila za poglobljanje in osvežitev predhodno obravnavanih tematik. S tem bomo preverjali, kako dobro so udeleženci razumeli pretekle vsebine in identificirali področja, kjer je potrebna dodatna razjasnitev. Pri tem bomo uporabljali učno metodo pogovora, ki bo omogočala interaktivno sodelovanje, izmenjavo mnenj in izkušenj med udeleženci.

V zaključnem delu programa bomo doseženo znanje preverili z uporabo metode in aplikacije Kahoot, ki bo omogočila zabaven in dinamičen pristop k preverjanju znanja. Aplikacija bo omogočala takojšnje povratne informacije in oceno napredka, kar bo pripomoglo k boljši motivaciji in vključevanju udeležencev v proces učenja.

9. Oblike in metode izobraževanja

Temeljna oblika dela programa Finančni kompas je individualna oblika učenja. S to temeljno obliko učnega dela se skozi izvajanje prepleta skupinska učna oblika pri izvajanju posameznih učnih nalog modulov.

Metode dela se v programu Finančni kompas med seboj prepletajo in za potrebe maksimalnega učnega učinka med sabo dopolnjujejo.

Program vključuje naslednje učne metode:

- Metoda razlage
- Metoda pogovora
- Metoda viharjenja možganov
- Metoda demonstracije
- Metoda dela z besedilom
- Diskusija

Teorije, pojmi, koncepti programa so podani frontalno, preko metode razlage. Preverjanje razumevanja, pa tudi sondiranje znanj in izkušenj udeležencev se izvaja z uporabo metode pogovora. Za prikaz konkretnih primerov izvedb učnih aktivnosti na programu služi metoda demonstracije, ki je ena najboljših učnih metod za razumevanje tematike. Metodo demonstracije dopolnjuje metoda dela z besedilom (primeri pogodb o zaposlitvi, podjemnih pogodb ...). Za vzpodbudo ponotranjenega znanja pa tudi diskusija, debata in viharjenje možganov.

10. Znanje in usposobljenost izobraževalcev

Izvajalci vseh NIPO programov imajo znanja in dolgoletne izkušnje iz področja ekonomije, računovodstva, financ in podjetništva, ki so jih pridobili v okviru višješolskega ali visokošolskega izobraževanja. Poleg tega imajo tudi izkušnje s poučevanjem odraslih v okviru formalnega in/ali neformalnega izobraževanja.

11. Ključne kompetence, ki jih pridobijo udeleženci programa:

- Seznanijo se s termini iz poslovnih financ.
- Poglobljeno razumejo vsebino posameznih terminov iz poslovnih financ.
- Samostojno lahko prepoznajo posamezne vrste prilivov v družinski proračun in ločijo prednosti in slabosti med temi.
- Znajo izdelati družinski proračun po načelu analize in plana.
- Pridobijo temeljno znanje iz učinkovitega in hkrati varnega vodenja družinskega proračuna.
- Mlajši udeleženci spoznajo prednosti in pasti vstopa na trg delovne sile.
- Naučijo se načrtovanja smiselnega vlaganja prihrankov.
- Starejši udeleženci, ki si želijo biti aktivni, pridobijo osnovne informacije, kako in na kakšen način lahko še tvorno delujejo v prid družinskemu proračunu.
- Pospešijo samostojnost pri odločanju o aktivnostih pri družinskem proračunu.
- Razumejo potrebo po finančnem planiranju za cilje v prihodnosti.